

Seda Özalkan

Gazze'de İnsani Kriz

ORTADÜĞÜ

ARAŞTIRMA 68

MART 2018

İNSAMER

İHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Araştırma 60

Ortadoğu
Mart 2018

Gazze'de İnsani Kriz

©İNSAMER 2018

Bu yayının bütün hakları
İNSAMER İnsani ve Sosyal
Araştırmalar Merkezi'ne aittir.
İNSAMER'in izni olmaksızın
yayının metni herhangi
bir formda yayımlanamaz,
kopyalanamaz, çoğaltılamaz
ve dağıtımı yapılamaz. Kaynak
gösterilerek alıntı yapılabilir.

Hazırlayan:
Seda Özalkan

Genel Yayın Yönetmeni:
Dr. Ahmet Emin Dağ

Editör:
Ümmühan Özkan

Web Editörü:
Zülfiye Zeynep Bakır

Referans İçin:
Özalkan, Seda, "Gazze'de İnsani
Kriz", Araştırma 60, İNSAMER,
Mart 2018.

Bu yazının içeriği ile ilgili
bütün sorumluluk müellifine
aittir.

İÇİNDEKİLER

Giriş	01
Krizin Kökenleri	02
Gazze'de İnsani Krizin Boyutları	04
Ekonomik Çöküntü	05
Sosyal Kriz	07
Sonuç	12

Giriş

İsrail işgali altındaki Filistin devletine ait coğrafi olarak birbirinden bağımsız iki toprak parçasından biri olan Gazze'de, dünyada halen devam etmekte olan insani krizlerin en önemlilerinden biri yaşanmaktadır. 363 km² yüz ölçümüne sahip bu küçük bölge, yaklaşık 2 milyon Filistinlinin insanlık dramına sahne olmaktadır. Gazze, 2007 yılından bu yana İsrail'in hava, kara ve deniz ablukası altındadır. Özgürlük Filosu Koalisyonu (*Freedom Flotilla Coalition-FFC*) ve Mavi Marmara başta olmak üzere ablukayı kırmaya yönelik bütün girişimler, işgal devleti İsrail tarafından her türlü uluslararası hukuk kuralı ihlal edilerek engellenmiştir. Giriş çıkışların İsrail ve Mısır tarafından kontrol edilmesiyle adeta

İşgalci İsrail rejimi dışında Gazze'nin dış dünya ile bağlantı kurabileceği tek nokta, Mısır-Gazze sınırındaki Refah kapısıdır. Ne var ki bu kapı da abluka sebebiyle Mısır tarafından kapalı tutulmaktadır.

bir açık hava hapishanesine dönüşen Gazze'de siyasi anlaşmazlıkların ortaya çıkardığı kriz, bölge ekonomisini çökerterek hayatı durma noktasına getirmiştir. Farklı alanlardaki krizlerin birbirini tetiklemesi sebebiyle giderek genişleyen ve derinleşen sorunlar sarmalı, bölge halkının içinden çıkamadığı bir kısır döngü halini almıştır. Tüm bu problemlerin doğurduğu sonuçların yeni problemler üretmesiyle de Gazze'deki sorunlar çığ etkisiyle büyüyerek devasa bir insani kriz ortaya çıkarmıştır. Psikolojik, sosyal, siyasi ve ekonomik olmak üzere her düzeyde oluşturulan krizlerle baş başa bırakılan Gazzeliler, bütün insanlığın gözleri önünde en temel insan haklarından dahi mahrum bırakılmaktadır. Bugün Suriye'de yaşanan krizin gölgesinde kalan Gazze, her zamankinden daha fazla yardıma muhtaç olması sebebiyle yeniden hatırlanması gereken çok önemli bir konudur.

Krizin Kökenleri

Gazze’de yaşanan krizin kökleri geçtiğimiz yüzyıla uzanmaktadır. Yüzyıllarca Osmanlı devletinin kontrol ettiği bölge, Birinci Dünya Savaşı’nın ardından 1918’de Britanya tarafından işgal edilmiş, 1948’e kadar da bir İngiliz mandası olarak idare edilmiştir. Bu tarihte İngilizlerin bölgeden çekilmesinin ardından Birleşmiş Milletler’de (BM) alınan bir karar uyarınca Siyonistler Filistin topraklarında İsrail devletinin kuruluşunu ilan etmiş, bunun üzerine bazı Arap devletleri ve İsrail arasında ilk Arap-İsrail savaşı yaşanmıştır. Savaşın sonunda İsrail’in varlığının önüne geçilemediği gibi, bağımsız bir Filistin devletin kurulması da mümkün olamamıştır. Doğu Kudüs ve Batı Şeria Ürdün kontrolüne girerken, Gazze’nin kontrolü Mısır’a bırakılmıştır. İsrail’in ilanının ardından İsrail-Filistin arasında gerçekleşen çatışmalar sonucu binlerce Filistinli yaşadığı yeri terk etmek zorunda kalmıştır. Bu dönemde Gazze’nin nüfusu üç kat artmıştır. 1948 yılında Gazze’de bir Filistin hükümeti kuran Mısır’ın ertesi yıl İsrail ile imzaladığı ateşkes anlaşmasıyla da Gazze-İsrail sınırı belirlenmiştir. 1956 yılında Mısır’ın Süveyş Kanalı’nı millileştirmesi ile başlayan Süveyş krizi sonucunda İsrail Gazze’yi işgal etmiş, ancak uluslararası baskılar üzerine bölgeden çekilmiştir. Mısır Devlet Başkanı Cemal Abdul Nasır’ın pan-Arabizm politikaları çerçevesinde hükümeti dağıtılan Filistin, 1959-1967 yılları arasında

tekrar Mısır’ın kontrolüne girmiştir.

1967 yılında Arap devletleri ve İsrail arasında gerçekleşen Altı Gün Savaşı sonucunda Gazze yeniden İsrail tarafından işgal edilmiştir. Gazze’de ilk Yahudi yerleşimlerinin kurulmaya başlanması bu döneme rastlarken, bugün bu işgal halen devam etmektedir. 1979 yılında İsrail ve Mısır arasında gerçekleştirilen Camp David Anlaşması çerçevesinde Gazze ve İsrail arasında 100 metre genişliğinde bir tampon bölge oluşturulmasına karar verilmiştir. 1987 yılında ise bir İsrail askerî aracının dört Filistinlinin öldüğü bir kazaya karışması akabinde, İsrail işgalini protesto etmek için toplanan Filistinli gençlerin İsrail askerleri tarafından saldırıya uğraması ve bir Filistinlinin ölmesi üzerine Gazze’de başlayan Birinci İntifada (halk ayaklanması) tüm Filistin’e yayılmıştır. 1993’te İsrail ve Filistin arasında yapılan gizli Oslo görüşmeleri neticesinde, imzalanan Oslo Anlaşmaları ile biten bu süreç sonunda, İsrail yerleşimleri hariç Gazze’nin kontrolünün kısmi olarak Filistinlilere verilmesi kararlaştırılmıştır. 2000 yılında İsrail Başbakanı Ariel Sharon’un Mesjid-i Aksa’yı basmasıyla Kudüs’te başlayan İkinci İntifada, kısa sürede Gazze’ye de sıçramıştır. İsrail güvenlik güçleri ve ordusu Gazze’de

Gazze’nin sınır komşuları Mısır ve işgalci İsrail rejiminin sınır kapılarını kapalı tutarak bölgeyi adeta bir açık hava hapisanesine çevirmeleri, yerli halk için oldukça ağır sonuçlara yol açmaktadır.

binlerce evi yakmış ve halkın geçim kaynağı olan tarla ve ağaçlara zarar vermiştir.

2005 yılından sonra, Gazze'de bütün bu sorunlara ek olarak iç siyasi çekişmelerin tırmandığı bir dönem başlamıştır. İsrail, 2005 yılında Gazze'den çekilmiştir. Ne var ki bu mutlak bir çekilme anlamına gelmemektedir. Zira Gazze'de 2006 seçimlerini Hamas'ın kazanmasıyla başlayan süreçten günümüze kadar, gerek İsrail-Gazze arasındaki şiddet gerekse iç dinamikler arasındaki çatışma hali giderek artmıştır. 2007'de Hamas'ın Gazze'de, Fetih'in de Batı Şeria'da ayrı hükümetler kurması, Filistin yönetiminde çift başlı bir dönemini başlatmıştır. Yine 2007 yılında Gazze, İsrail ablukası altına girmiştir. Batı Şeria'daki hükümetin aksine Gazze'deki hükümetin meşru sayılmaması, hatta Hamas'ın bir terör örgütü olarak ilan edilmesi, Gazze'ye yönelik saldırıların artmasına sebep olmuştur. Bu süreçten sonra İsrail ve Gazze arasında altı yıl içinde toplam üç savaş gerçekleşmiştir. İsrail'in orantısız güç kullanması ve saldırılarında doğrudan sivil halkı hedef alması sebebiyle bu savaşların sonucu Gazze

için oldukça ağır olmuştur.

İsrail'in Gazze'ye yönelik sistematik bombardımanları sonucu binlerce sivil hayatını kaybederken yüz binlercesi de yaralanmıştır. Sayısız ev, hastane, okul ve tarım alanı gibi sivil alanları da hedef alan bombardımanlar, kentteki tüm sosyal ve ekonomik hayatı felce uğratmıştır. Fiziksel şiddete ek olarak işgal güçlerinin sınırlı kontrolü üzerinden Gazze'ye yapılan giriş çıkışları büyük ölçüde kısıtlaması; aynı zamanda su, yiyecek, elektrik ve yakıt gibi temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik mal ve hizmetlerin, hatta yardım malzemelerinin Gazze'ye girişine izin vermemesi, Gazzelilerin bugün kendi yurtlarında düşükleri içler acısı durumun temel sebeplerini oluşturmaktadır. Hâlihazırda kendi ülkesinde mülteci konumuna düşen 1,3 milyon Filistinliye de ev sahipliği yapan Gazze'de yaşananlar, topraksız bir halkın, halsiz olduğu iddia edilen bir toprağa kendi devletini kurmak için geldiğinde karşılaştığı, ancak yine de görmezden gelerek sistematik olarak yok etmeye çalıştığı bir halkla mücadelesinden ibarettir. Ne yazık ki tüm insan hakları ve demokrasi söylemlerine rağmen dünyanın gözleri önünde en temel haklarından dahi mahrum bırakılan Gazzelilerin adeta görmezden gelinmesi ve bu krizin temel sorumlusu olan İsrail'in cezасız bırakılması, bütün bu söylemlerin asıl amacı maskeleyen bir kılıf olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır.

İsrail-Gazze Savaşları	Ölen Filistinli Sayısı	Ölen İsraili Sayısı
2008-2009	1.391	13
2012	167	6
2014	2.104	72

*Veriler B'Tselem kaynaklıdır.

Gazze'de İnsani Krizin Boyutları

Yerel ve uluslararası aktörlerin çıkar çatışmalarının kavşağında kalan Gazze, 11 yıldır İsrail'in kara, deniz ve hava ablukası altındadır. Gazze'nin sosyal ve ekonomik kurumlarının işleyebilmesi için gerekli olan özellikle yakıt, ilaç ve gıda malzemesi gibi birçok ürünün abluka nedeniyle bölgeye alınmaması sonucu Gazze'deki insani kriz her geçen gün derinleşmektedir. Zaten kötü olan bölgedeki insani durum, 2018'in ilk aylarından itibaren daha da kritikleşmiştir. İsrail ablukası sebebiyle

Gazze'de hayatın çeşitli alanlarında tam bir çöküş yaşanmaktadır. Nüfus yoğunluğu açısından dünyanın en kalabalık bölgesi olan Gazze'nin 1948'de yaklaşık 60.000 olan toplam nüfusu 2003'te 500.000'e, bugün ise neredeyse 2 milyona ulaşmıştır. İsrail işgali sebebiyle yaşadıkları yerleri terk etmek durumunda kalarak Gazze'ye sığınan Filistinlilerin oluşturduğu bu nüfus yoğunluğu, Gazze'deki insani krizi derinleştiren bir diğer faktördür.

Gazze'de Nüfus Değişimi

1948	1967	1997	2007	2018
63.000	360.000	1.000.000	1.400.000	1.900.000

*Veriler *Palestinian Central Bureau of Statistics*'ten alınmıştır. 2018'deki nüfusun 1.300.000'i mültecilerden oluşmaktadır.

Ekonomik Çöküntü

İsrail ablukasına ek olarak iç siyasetteki anlaşmazlıklar da Gazze ekonomisini durma noktasına getiren unsurlardan biri olmuştur. Gazze'nin tüm sınır kapılarını kontrol eden İsrail, keyfî uygulamalar ve güvenlik bahaneleri çerçevesinde yardım malzemeleri de dâhil olmak üzere Gazze'ye giren bütün malları kontrol etmekte, birçok malı bölgeye sokmamaktadır. Beton ve çelik başta olmak üzere binlerce ürünün Gazze'ye girişine izin verilmemesi sebebiyle iş alanlarının gün geçtikçe daralması, işsizlik ve fakirliğin giderek

artması ve satın alma gücünün oldukça düşmesi, Gazzelileri ekonomik bir açmazın içine düşürmüştür. Nüfusun %80'inin fakirlik sınırında yaşadığı Gazze'de işsizlik %50'leri bulurken, işsizlerin %50'sini çoğunluğu üniversite mezunu olan gençler teşkil etmektedir. Günlük gelirin ortalama 2 dolara düştüğü Gazze'de 250.000 işçi çalışmamaktadır. Kendi ülkesinde mülteci konumuna düşen Gazze'deki 1.300.000 Filistinli de dâhil olmak üzere toplam 1.350.000 kişi hayatını dışarıdan gelen yardımlarla sürdürmektedir.

Abluka nedeniyle ihracatın durma noktasına gelmesi, Gazze ekonomisini çökmenin eşiğine getirmiştir.

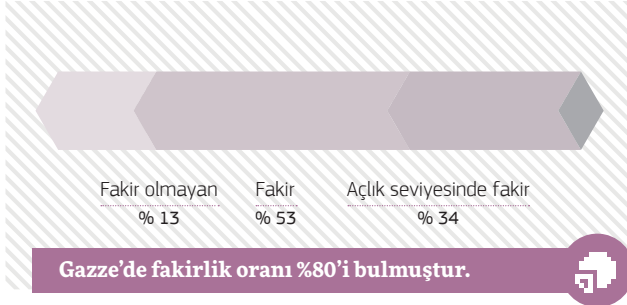

- Beyt Hanun (Erez), Nahal Oz, Karni, Sufa, Ebu Salim ve Refah olmak üzere Gazze'de altı sınır kapısı bulunmaktadır.
- Mısır'ın kontrolünde olan Refah sınır kapısı dışında tüm kapılar İsrail tarafından kontrol edilmektedir.
- Refah kapısı 2017 yılında sadece 21 gün açılmıştır.
- Ticaret için Beyt Hanun ve Ebu Salim kapılarının bazen açılması dışında bütün kapılar devamlı olarak kapalı tutulmaktadır.

Ekonomik ve sosyal krizlerin başlıca sebeplerinden biri olan elektrik

yokluğu, Gazze'de son yıllarda görülen en temel sorunlardan biridir. Yıllardır devam eden ve günde 20 saate kadar varan elektrik kesintileri, Gazze'de hayatı doğrudan ve dolaylı olarak oldukça zorlaştıran belki de en önemli krizdir. Gazze'nin elektriği üç hat üzerinden sağlanmaktadır: Mısır, İsrail ve Gazze Şeridi. Gazze'ye oldukça sınırlı miktarda elektrik temin eden Mısır ve İsrail, bu oranı yükseltmeye yanaşmamaktadır. 2014 yılında İsrail tarafından bombalanan ve geçtiğimiz yıl yakıt yetersizliği sebebiyle elektrik üretemeyen Gazze'nin tek elektrik santrali ise bugün yine aynı sebepten dolayı enerji ihtiyacını karşılayamamaktadır. Sanayi, eğitim ve sağlık sektörleri başta olmak üzere Gazze'deki temel sosyal hizmetler, 2018'in başından itibaren günlük ortalama 18 saati bulan elektrik kesintileri sebebiyle durma noktasına gelmiştir. Elektrik kesintilerinin hayatı felç eden etkisini biraz olsun hafifletmek adına kullanılan jeneratörler de Gazze'ye girişine izin verilmeyen yakıt eksikliği sebebiyle sorunun çözümüne katkı sağlayamamaktadır. Ayrıca, jeneratör imkânı bulamayan ailelerin aydınlanmak için kullandıkları mumlardan kaynaklanan yangınlar da ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Bu tür kazalar sebebiyle son bir yılda 23'ü çocuk olmak üzere toplam 29 kişi hayatını kaybetmiştir.

İşgalci İsrail rejimi, Filistinlilerin insan haklarını ayrımcı ve şiddet içerikli uygulamalarla hiçe saymakta, Gazze'ye insan ve emtia giriş çıkışını keyfî olarak kısıtlamaktadır.

Gazze'de yaşayan yaklaşık iki milyon Filistinlinin 1.350.000'i insani yardıma bağımlı olarak hayatını sürdürmektedir.

İsrail'in sistematik bombardımanları sebebiyle Gazze'deki fabrikaların %80'i kapanmıştır. Elektrik krizinin de dolaylı olarak etkilediği başta mobilya ve konfeksiyon olmak üzere birçok sektörde büyük çöküşler yaşanmaktadır. İhracatın ithalata oranının %0,62 olduğu Gazze'de elektrik krizinden dolayı üretim durma noktasına gelmiştir. Tüm bu problemler sebebiyle sanayi sektörünün yıllık mali kaybının 250 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Geçimlerini tarım, hayvancılık veya balıkçılıktan temin eden Gazzeliler de son dönemde büyük engellemelerle karşılaşmaktadır. Çiftçiler sınıra yakın yerlerdeki arazilerine gidememekte, mahsuller İsraili yerleşimciler tarafından kimyasal ilaçlarla

tahrip edilmektedir. Elektrik krizi sebebiyle sulama oranının %60 civarında azalması, mahsullerin kalitesini de düşürmektedir. Denizde avlanma mesafesini 6 mil olarak kısıtlayan işgalci İsrail rejimi, Gazze açıklarında avlanan balıkçılara ateş açmaktadır. Teknedeki malzemelerine de el konulan Gazzeli balıkçılar, ayrıca bölgede kanalizasyon sisteminin işlememesi ve tüm atıkların denize boşaltılmasından dolayı ortaya çıkan deniz ve çevre kirliliğinden de büyük ölçüde etkilenmektedir.

Kamu sektöründe çalışan Gazzeliler ortalama 50 günde bir maaşlarının sadece %40'ını alabilmektedir. Ramallah yönetimine bağlı memurların maaşlarından ise %30-40 oranında kesinti yapılmaktadır. 2017 Ekim'indeki uzlaşma çabalarına rağmen maaş krizi iç siyasette önemli bir anlaşmazlık konusu olarak devam etmekte, bu durum Gazzelilerin hayatını olumsuz etkilemektedir. Bu çerçevede, 14 Mart 2018'de Gazze'deki bakanlık ve okulların kapılarına kilit vurulmuş, maaşların ödenmemesi sebebiyle kamu çalışanları bir günlük grev çağrısında bulunmuştur.

Sosyal Kriz

Gazze'de yaşanan sosyal çöküntü hayatın her alanında hissedilmektedir. Ekonomik sıkıntılar, altyapı sorunları ve ablukanın sebep olduğu kısıtlamalar, özellikle sağlık ve eğitim sektörlerinde önemli problemler ortaya çıkarmaktadır.

Gazze'deki insani krizin en ciddi boyutu sağlık sektöründe yaşanmaktadır. Oldukça sıkıntılı süreçlerden geçen sağlık sektörüne acil olarak müdahale edilmediği takdirde bu durumun sonuçları Gazzeliler için çok vahim olacaktır. Gazze'de

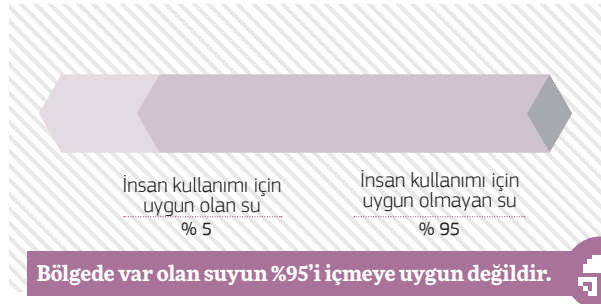

sağlık sektörünün çökmesinin temel sebebi, dolaylı olarak yakıt yetersizliği olsa da tıbbi malzeme eksikliği bu sektöre doğrudan zarar vermektedir. 2014'te İsrail tarafından bombalanan ve bugün 300.000'in üzerinde Gazzeliye hizmet veren Beyt Hanun Hastanesi, yakıt rezervlerinin tükenme noktasına gelmesi üzerine 29 Ocak 2018 tarihinde artık tıbbi destek veremeyeceğini duyurmuştur. Gazze'deki diğer 12 devlet hastanesi tarafından sağlanan hizmet de aynı sebepten dolayı durma noktasındadır. İhtiyaç duyulan ilaçların %35'i (184 çeşit standart ilaç), tıbbi malzemelerin ise %45'i bulunmamakta, 300 adet tıbbi cihaz teknik arızalarının giderilememesi sebebiyle kullanılmaz halde beklemektedir. Gazze'de yaşayan toplam 13.000 kanser hastası ne tedavi edilebilmekte ne de sınır kapısı engelinin aşılıp yurt dışına çıkabilmektedir. 2018 Mart ayından itibaren dışarı çıkanların bir sene içinde geri

dönmelerini yasaklayan bir uygulamanın başlatılmasıyla da Gazzeliler, her geçen gün boyut değiştiren türlü baskı ve kısıtlamalara maruz kalmaktadır. Aynı şekilde fakirlik sebebiyle binlerce Filistinli de müzmin hastalıklara yakalanmaktadır. Hasılı Gazze'de on binlerce insan tedavi imkânından mahrum çaresizce beklemektedir.

Gazzelilerin içinde bulunduğu ve en acil şekilde çözülmesi gereken sorun, şehirde yeterli içme suyu olmayışıdır. Gazze'nin yıllık içme suyu

Adeta bir açık hava hapisanesine dönüşen Gazze'nin kuşatması, iç siyasi anlaşmazlıkların da etkisiyle oldukça kritik bir hal almıştır.

ihtiyacı 250 milyon m³ iken, bunun ancak 50 milyon m³ü temin edilebilmektedir. Atık su sistemleri çalışmadığı için de günlük 15.000 m³ atık su denize bırakılmaktadır. Yine elektrik yoksunluğundan dolayı vatandaşların evlerine su ulaştırılmamaktadır. Bölgede var olan suyun %95'i de kirlilik yüzünden içmeye uygun değildir. Buradaki kirliliğin en önemli sebeplerinden biri de enerji yetersizliğinden ötürü tahliye edilemeyen atık suyun temiz suya karışması ve mevcut suyu içilemez hale getirmesidir. Gazze'de atıklar

ve kanalizasyon denize dökülmektedir. İçme suyu yetersizliği ve şebekelerden gelen suyun özellikle son dönemde oldukça kirliliği sebebiyle halk içme suyunu desalinasyon merkezlerinden oldukça yüksek fiyata satın almak durumunda kalmaktadır. Desalinasyon merkezlerinde deniz suyu tatlı su haline getirilse de kanalizasyon ve atıkların denize dökülmesi sebebiyle tatlılaştırılan deniz suyunun ne kadar içilebilir olduğu tartışmalıdır. Bu durumda da gerek çevre ve deniz kirliliği gerekse hastalıklar kaçınılmaz

olmaktadır. Gazze’de çocuk ölümlerinin temel sebebinin suyla alakalı hastalıklar olduğu ifade edilmektedir. Aynı zamanda Gazze’nin ihtiyacı olan yakıt için fon bulunamaması halinde, halkın su ihtiyacını karşılayan yaklaşık 50 adet desalinasyon santralinin faaliyetinin de yakın zamanda 4/5 oranında azalacağı bildirilmektedir.

Gazzeli çocukların %40’ı kansızlık ve yetersiz beslenmeye bağlı sağlık sorunları yaşamaktadır. Filistin dışından gelen yardımların bölgeye girmesine izin verilmemesi, banka

hesaplarının kapatılması ve sorumlukların durması gibi sebeplerle Gazze’de yardıma muhtaç durumda ki 17.000 yetim çocuk büyük mağduriyetler yaşamaktadır. Ayrıca Gazze’ye atılan kimyasal gazlar sebebiyle yaklaşık 50.000 çocuğun engelli olarak dünyaya geldiği belirtilmektedir. Eğitim alma imkânı bulan sağlıklı çocuklar ise oldukça kötü koşullarda ve kalabalık sınıflarda okuduklarından

Gazze’de çocuk ölümlerinin temel sebebinin suyla alakalı hastalıklar olduğu ifade edilmektedir.

eğitim kalitesi giderek düşmektedir. 8.000 mezun öğrenci diplomasını alamazken, birçok üniversite mezunu, vasıf gerektirmeyen işlerde çalışarak hayatlarını idame ettirmek durumunda kalmaktadır. Gazze'de üniversitelerden yıllık ortalama 10.000 kişi mezun olmaktadır. Ancak elektrik kesintisinden dolayı mum ışığında ders çalışarak eğitimlerini tamamlayan öğrenciler, gerek eğitim kalitesinin düşüklüğü gerekse işsizliğin yarattığı umutsuzluk sebebiyle psikolojik olarak çökmüş durumdadır. İsrail'in Gazze'de özel olarak hedef aldığı temel alanlardan biri olan eğitim, 400 okul üzerinden iki devreli olarak sürdürülmektedir. İşgal rejiminin saldırıları sebebiyle yıkılan evlerin %40'ı hâlâ

yenilenememiştir. Bölgeye adeta terk edilmiş bir savaş yeri görünümü veren bu yapıların enkazı, Gazzelilerin yaşadığı umutsuzluğu körükleyen bir başka husustur. Yaklaşık 3.000 aile, İsrail saldırılarında hasar gören veya yıkılan evlerine giremedikleri için kiralık evlerde yaşamaktadır. İsrail, Hamas'ın sığınak inşa edeceği bahanesiyle bölgeye beton ve çelik gibi inşaat malzemelerinin girişine izin vermediği için Gazze'de herhangi bir imar faaliyeti gerçekleşmemekte, yaklaşık 5.500 aile derme çatma evlerde yaşamlarına devam etmektedir. Saldırılarda hasar gören 40 adet mescidin de yeniden inşası henüz gerçekleştirilememiştir.

Sonuç

Gazze’de İsrail tarafından 11 yıldır uygulanan ambargo, toplumsal hayatı her açıdan etkilemektedir. Adeta bir açık hava hapishanesine dönüşen Gazze’deki kuşatma, iç siyasi anlaşmazlıkların da etkisiyle oldukça kritik bir hal almıştır. Gazze’ye verilen elektrik ve yakıt miktarından bölgeye giren yiyecek miktarına kadar pek çok hayati husus hakkında İsrail karar vermektedir. Bu çerçevede yıllardır süren ve günde 20 saate kadar varan elektrik kesintileri hayatın tüm alanlarını gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak olumsuz etkilemektedir. İsrail tarafından 2007 yılından itibaren Gazze’nin yönetimini elinde bulunduran Hamas’ın ideolojik tutumu gerekçesiyle uygulanan abluka, Ekim 2017’de Gazze’nin Filistin’e ait bölümünün idaresinin

Filistin Otoritesi’ne devredilmesi konusunda Hamas ve Fetih arasında varılan uzlaşmaya rağmen değişikliğe uğramadan devam etmektedir. İsrail ve Mısır’ın kontrolünde olan kapılardan geçişine izin verilen insan sayısında da herhangi bir artış olmamıştır. 2008’den bu yana İsrail tarafından düzenlenen üç büyük saldırıya maruz kalan ve aralıksız abluka ile başa çıkmaya çalışan Gazzeliler, Mısır, İsrail ve Akdeniz arasında sıkışmış durumda yardım beklemektedir.

Gazze’nin içinde

Müdahale adı altında bölgede gerçekleştirilebilecek siyasi hamleler, yıllardır insani krizin pençesinde olan Gazzelilerin durumunun daha da kötüleşmesine veya görece ferahlığın ardından Filistin’in aleyhine sonuçlanabilecek bir siyasi dönüşüme sebep olacak gelişmelere yol açma potansiyeline sahiptir.

bulunduğu kritik durumun başlıca sorumlusu İsrail olsa da ABD ve Mısır da bu sürece İsrail lehine olmak üzere büyük katkılarda bulunmuştur. ABD'nin 14 Mayıs 2018'de büyükelçiliğini Kudüs'e taşıyacağını duyurarak adeta işgal rejimi İsrail'i ödüllendirmesi ve BM Yakın-doğu Filistin Mültecilerine Yardım Ajansı'na (UNRWA) aktardığı fonu 2018'de belli ölçüde askıya alacağını duyurması, önümüzdeki günlerin Gazze için çok daha zor olacağına

işaret etmektedir. Fonların kesilmesi, dolaylı olarak yerel halktan alınan vergi oranlarının arttırılması anlamına gelirken, işsizlik ve kamu sektöründeki ücret kriziyle boğuşan halkın omuzlarındaki yük giderek artacaktır. Satın alım gücünü neredeyse yitirmiş olan Gazzeliler, her geçen gün tamamen insani yardıma muhtaç hale gelmektedir. Bütün bunlara ek olarak, başta ABD olmak üzere birçok devletin Filistin'in

Son yıllarda yükselen insani bir aktör olan Türkiye'nin, Gazze'de yaşanan insani krizin kısa vadede hafifletilmesi, uzun vadede ise bölgenin geleceğinin siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda yeniden inşasındaki rolü oldukça kritiktir.

haklarını inkâr etme ve işgali meşrulaştırma çabaları, özellikle Gazzelilere karşı yapılan sayısız insan hakkı ihlali eşliğinde devam etmektedir. Diğer taraftan Mısır'ın da Gazze'nin altı sınır kapısından biri olan ve insan ve ilaç girişlerinin yapıldığı Refah kapısını kapalı tutmaya devam etmesi, Gazzelilere büyük zarar vermektedir. Kapının kapalı olması sebebiyle Gazze'de tedavi olamayan Filistinliler dışarı çıkmadıkları için tedavi imkânı bulamamakta, içerde sıkışıp kalan işçi ve öğrenciler de bir kısır döngü içinde yaşamaktadır. Hâlihazırda Gazze'de mevcut yönetim boşluğu sebebiyle insanlar, yaşanan adaletsizlikler için başvuracak yetkili bir merci dahi bulamamaktadır. Hamas ve Fetih'in 12 Ekim 2017'de Kahire'de yaptıkları görüşmede, uzlaşılı hükümeti kurma çabaları çerçevesinde Gazze'ye dair aldıkları kararların neredeyse hiçbiri henüz uygulanamamıştır. Bu işe vergilerin toplanması, kamu çalışanlarının ücretlerinin nasıl ödeneceği ve birleştirileceği, devlet yönetiminin bakanlıklara ve diğer kurumlara iadesinin nasıl gerçekleştirileceği ve Gazze'nin güvenlik kontrolü gibi temel meselelerde tarafların kesin bir anlaşmaya varamamasından kaynaklanmaktadır.

13 Mart 2018 tarihinde Beyaz Saray'da Gazze'deki insani krizi görüşmek üzere bir araya gelen 19 ülkenin (İsrail dâhil, Filistin ve Türkiye hariç) katıldığı toplantıda, Gazze'ye yönelik acil müdahale kararı alınmıştır. Trump yönetiminin 14

Mayıs 2018’de ABD Büyükelçiliğini Kudüs’e taşıma kararı gibi diğer gelişmelerle beraber düşünüldüğünde, bu müdahale kararının sadece insani kaygılarla alınmadığı oldukça açıktır. Dolayısıyla müdahale adı altında bölgede gerçekleştirilebilecek siyasi hamleler, yıllardır insani krizin pençesinde olan Gazzelilerin durumunun daha da kötüleşmesine veya görece ferahlığın ardından Filistin’in aleyhine sonuçlanabilecek bir siyasi dönüşüme sebep olacak gelişmelere yol açma potansiyeline sahiptir.

Bütün bu veriler ışığında Gazze’deki insani krizin hafifletilmesi adına kısa dönemde yapılması gereken ilk iş, Gazze’nin enerji ve temiz su ihtiyacının acil olarak karşılanmasıdır. Uzun dönemde ise, ablukanın kaldırılması için İsrail’e yaptırımlarda bulunulması büyük önem arz etmektedir. BM’ye göre

abluka acil olarak kaldırılmazsa Gazze 2020’ye kadar yaşanmaz bir yer haline gelecektir. Dolayısıyla Gazze’de hayatı her açıdan felç eden ve bir insanlık dramına yol açan İsrail ablukasının son bulması, buradaki insani krizin orta ve uzun vadede etkilerinin hafifletilmesi açısından tek alternatiftir. Gazze’ye yönelik yardımlar sadece yiyecek ve tıbbi malzeme düzeyinde kalmamalı, Filistin’in gelecekteki sahipleri olan yeni nesillerin yetiştirilmesi için eğitim imkânlarının iyileştirilmesine yönelik özel destekler de sağlanmalıdır. Son yıllarda yükselen insani bir aktör olan Türkiye’nin Gazze’de yaşanan insani krizin kısa vadede hafifletilmesi, uzun vadede ise bölgenin geleceğinin siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda yeniden inşasındaki rolü oldukça kritiktir.

INSAMER

IHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية والاجتماعية

Gazze'de

İnsani Kriz

İsrail işgali altındaki Filistin devletine ait coğrafi olarak birbirinden bağımsız iki toprak parçasından biri olan Gazze'de, dünyada halen devam etmekte olan insani krizlerin en önemlilerinden biri yaşanmaktadır. 363 km² yüz ölçümüne sahip bu küçük bölge, yaklaşık 2 milyon Filistinlinin insanlık dramına sahne olmaktadır. Gazze'de İsrail tarafından 11 yıldır uygulanan ambargo, toplumsal hayatı her açıdan etkilemektedir. Adeta bir açık hava hapisanesine dönüşen Gazze'deki kuşatma, iç siyasi anlaşmazlıkların da etkisiyle oldukça kritik bir hal almıştır. Gazze'ye verilen elektrik ve yakıt miktarından bölgeye giren yiyecek miktarına kadar pek çok hayati husus hakkında İsrail karar vermektedir. 2008'den bu yana gerçekleşen üç savaşın acı sonuçları ve aralıksız abluka ile başa çıkmaya çalışan Gazzeliler, Mısır, İsrail ve Akdeniz arasında sıkışmış durumda yardım beklemektedir.